

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1360 sahifa.

2025-yil, 25-oktyabr

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKTSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILIYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA KAMBAG'ALLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhaxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Kushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'ydinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna	
INSON KAPITALI VA IQTISODIYOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI.....	255
Muzaffar Raximov	
UY-JOY KOMMUNAL XO'JALIGINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	259
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
INTERNATIONAL ORGANIZATIONS' APPROACHES TO ATTRACTING INVESTMENT IN HUMAN CAPITAL	268
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	273
Vohobov Hikmatillo Ma'mirjon o'g'li	
ФОРСАЙТ И ЭКОНОМИЧНЫЕ ИННОВАЦИИ КАК ДРАЙВЕРЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТОРГОВЛИ САМАРКАНДА	280
Тохинова Гуллола Миркамоловна	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI BOSHQARISHDA KASB-HUNAR TA'LIMI BITIRUVCHILARINING O'RNI	287
Toshpulatov Sherzod Xaydarkulovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES IN ECOTOURISM: INNOVATIVE STRATEGIES FOR ADVANCING GREEN TOURISM	292
Barno Erkayeva	
AGROTURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	296
Baymuradova Iroda Shermamatovna, Mardonova Zarifa Numonjonovna	
DAVLAT BUDJET NAZORATI TIZIMINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	301
B.Sh.Mirzayev	
YOSHLAR BANDLIGIDA KO'NIKMALAR NOMUTANOSIBLIGI MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	307
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI TAHLIL QILISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI BAHOLASH.....	311
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ БАНКОВСКОГО БИЗНЕСА.....	317
Рахимходжаева Нодира Саидрахаловна	
QISHLOQ XO'JALIGI TA'MINOT ZANJIRI JARAYONLARINING HOZIRGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	323
Ermonov Farrux	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKILLANTIRISH JARAYONIDA MOLİYAVIY NAZORATNI INNOVATSION TA'LIM YO'NALISHLARINI YO'LGA QO'YISH ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	329
Turg'unov Bahtiyor Nuriddinovich	

MARKAZIY OSIYODA SUV RESURLARINI BOSHQARISH VA HAMKORLIKNING DOLZARB MASALALARI	334
Amanbaev Amanali Orazbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI TURDAGI LOGISTIKA XIZMATLARINING USLUBIY ASOSLARI.....	338
Z. Teshayev	
O'ZBEKISTON AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARI SOHASINING AMALDAGI HOLATINI TAHLIL QILISH.....	343
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
KORPORATIV BOSHQARUVDA LEADERSHIP 4.0 TAMOYILLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIKNI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	349
Ismailov Allayor Rashidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	355
Yusupov Farxod Adamboyevich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISHNI USTUVOR YO'NALISHLARI	359
Abdullaeva Nilufar Javdat qizi	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING SOLISHTIRMA EKONOMETRIK MODELLARI (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	363
Saatmurotov Shohrux Zafar o'g'li	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLI IMKONIYATLAR	369
Abdurazaqov Jasur Abdunasimovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR YORDAMIDA NORASMIY VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHNING QO'SHIMCHA IMKONIYATLARI TO'G'RSIDA.....	374
Nasrullayev Hikmatullo Habibulloyevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH MAQSADIDA "XIZMATLAR IPOTEKASI" MOLIYAVIY INSTRUMENTLARINI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	379
Uskenbayeva Dilnoza Boxodir qizi	
ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАПЕЛЬНОГО ОРОШЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЛЫВАНИИ ЛУКА В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ.....	384
Суюнов Шохзодбек Мурод угли	
XORIJIY DAVLATLAR SANOAT IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAJRIBASI (YAPONIYA, KOREYA VA GERMANIYA MISOLIDA)	389
Mansurova Sayyora Baxtiyor Kizi	
KORXONALARDA ISHLAB CHIQRARISH XARAJATLARI HISOBGA OLIISHDA XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH	395
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
PECULIARITIES OF THE IRRIGATION WATER DELIVERY PAYMENT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	399
Muminov Sherzod Kholmirzaevich	
DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	404
Azimov R.B.	
AHOLI JON BOSHIGA UMUMIY DAROMADLAR HAJMINI TREND MODELLAR ASOSIDA PROGNOZLASH	409
Xolto'rayev Islom Ilhomovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YANGI BANDLIK SHAKLLARI	416
Sayipov Begzod Rahimovich	
TIJORAT BANKLARINING YANGI DAVR SHAROITIDA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA INDIKATORLARI	422
Sadikov Iskandar Gayratovich	

MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARI BAZASI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	433
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
TOSHKENT SHAHRIDAGI YIRIK SOLIQ TO'LOVCHILARNING SOLIQ QARZDORLIGI TAHLILI	438
Soipov Boburmirzo Nosirjon o'g'li	
РОЛЬ ЖИЛИЩНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В СИСТЕМЕ КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ МЕЗОУРОВНЯ	446
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
TO'QIMACHILIK SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURLARINI BOSHQARISHDA XORIJ TAJRIBALARINING ZARURLIGI	454
Abdullayev Dostonbek G'ofurjon o'g'li	
TURISTIK KLASSTERLARNING NAZARIY ASOSLARI VA ULARNING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	458
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RESURS TA'MINOTI BOSHQARUVINING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA MODELLARI	462
Arziqulova Oybar chin Eshquvat qizi	
XIZMATLAR SEKTORIDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR VA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI QONDIRISH MEKANIZMLARI	467
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	472
Базаров Бердымурад Улугмуродович, Атавуллаева Саида Джумабекмуродовна	
TURIZM SOHASIDA KADRLAR SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI	478
Ho'jaqulov Bobur Rustam o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING RO'LI	483
Nabiyeva Muxabbat Djabirxanovna	
"HOW GREEN INVESETMENTS CAN EFFECT ON ECONOMIC GROWTH IN DEVELOPING COUNTRIES"	485
Farangiz Ma'rufjonovna Pirmatova	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURLAR MANBALARI VA ULARNING HAJMINI OSHIRISHNING ZARURIYATI	493
Abduraxmonov Akmal Nurmat o'g'li	
GLOBAL BOSHQARUV VA BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL TEXNOLOGIYALARNING ROLI	498
M.Sh. Tolipov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	504
Буранбаева Шоира Рустамовна	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA PIYOZ YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	508
Suyunov Shohzodbek Murod o'g'li	
YENGIL SANOAT KORXONALARINING RIVOJLANISHIGA BOSHQARUV MADANIYATIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI	513
Aknazarova Zebiniso Bagdadovna	
ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYALASH SHAROITIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZM SAMARADORLIGINI ANIQLASH USULLARI	518
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH VA JOYLASHTIRISHNING IQTISODIY VA TASHKILIY ASOSLARI	524
Salimov Burxon Abubakirovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA UNDA ENERGIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	530
Berdiyeva Aziza G'anisher qizi	

SIRKULAR IQTISODIYOTDAN KORXONA VA TADBIRKORLAR MANFAATLARI	535
Sodikov Zokir Rustamovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK SOHASIDA ME'YORIY-HUQUQIY BAZANI ISHLAB CHIQISH	541
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
MINTAQA OZIYQ-OVQAT MAHSULOTLARI CHAKANA SAVDOSIDA SHADOW WAREHOUSE MODELIGA ASOSLANGAN YETKAZIB BERISH TIZIMINI JORIY QILISH	548
Ibrayimova Dilnoza Abdisherpovna	
XIZMATLAR SAVDOSI SOHASIDA O'ZBEKISTONNING XALQARO HAMKORLIK IMKONIYATLARI	555
Qodirjonov A.M.	
TO'QIMACHILIK SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH KONSEPSIYASINI SHAKLLANTIRISH USLUBIYOTI	559
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ СМАРТ-ТУРИЗМА И ИХ ПРИМЕНИМОСТЬ К КУЛЬТУРНОМУ НАСЛЕДИЮ УЗБЕКИСТАНА	564
Салихбаев Нурсултон Равшанович	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMI VA IJTIMOIIY TIBBIY XIZMATLAR O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY ASOSLARI	572
Shanazarov Farrux Shodiyorovich	
ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ РАЗРАБОТКИ МОБИЛЬНОГО ПРИЛОЖЕНИЯ JOB BARAKA ДЛЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА	577
Еримбетова Улбосын Маратовна	
TASHQI SAVDO VA INVESTITSIYALAR TAHLILI HAMDA ULARNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	582
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
"O'ZBEKISTONDA KICHIK VA O'RTA BIZNESLAR UCHUN SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA RAQAMLI YECHIMLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH"	586
Azamatjon Mardayev Abdusamat o'g'li	
FARMATSEVTIKA MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI TASHKIL ETISHNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	591
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
O'ZBEKISTONDA INNOVASION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA KADRLAR TAYYORLASH MENEJMENTINING AMAL QILISH USULLARI VA TURLARI	596
Ergashev To'liqin Shokirovich	
HUDUDIIY IQTISODIYOTNI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	602
Ibragimov Baxrom Baxodirovich	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINI JORIY ETISH ORQALI O'ZBEKISTONDA MOLIYA BOZORINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	606
Xodjayev Aziz Shovkatovich	
MAHALLIY HOKIMIYAT QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIDA DINAMIK OMILLAR VA ULARNING INTEGRATSIYASI	611
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR AUDITINI TASHKIL ETISH VA TAHLIL QILISH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH	617
Rizakulov Abdurauf Abdimutalibovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ТУРИЗМА ЧЕРЕЗ КРЕАТИВНУЮ ИНДУСТРИЮ В РЕСПУБЛИКЕ КАРАКАЛПАКСТАН	623
Хошимова Камилла Навфал қизи	
IMITATION MODELDA AXBOROT NORAVSHANLIGI SABABLI YUZAGA KELADIGAN IQTISODIY SAMARASIZLIK TAHLILI	633
Qodirov Zohidjon Eralievich	

JISMONIY SHAXSLAR TOMONIDAN KREDITLARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	637
Turdiboyeva Kumush Erkinovna	
SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARI SOHASIDA SIFATNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	641
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINING SEGMENTATSIYASIGA ASOSLANIB SOLIQ XAVFLARINI ANIQLASH VA BAHOLASHNING AMALIY YONDOSHUVI	648
Elbaeva M.R.	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	653
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA ISHLAB CHIQUVISHNI SIFAT MENEJMENTI TAMOYILLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI	657
Achilov Ilmurad	
MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI	663
Qobilov Anvar Eshpo'lotovich	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQUVISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Sapayev Axmed Durdibayevich	
SANOAT KORXONALARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA KO'P MEZONLI TAHLIL USULLARINI QO'LLASH.....	674
Muxammadaliyev Mirzohidjon Muxammadali o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	681
Abdullayev Shaxzodbek	
ENSURING SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT THROUGH INTEGRATION OF RECREATION AND ECOTOURISM RESOURCES IN UZBEKISTAN	686
Shaymanova Nigora Yusupovna	
MAKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOL VA JAMG'ARISH FUNSIYALARI VA ULARNING O'ZBEKISTONDA O'ZGARISHI TENDENSIYALARI	691
Rustamov Narzillo Istamovich	
CHAKANA SAVDONI BOSHQARISHDA "BIG MIDDLE" NAZARIYASIDAN FOYDALANISH.....	697
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING PROGNOZ VARIANTLARI	701
Ermetov Amirbek Ismailovich	
FISKAL NOMARKAZLASHTIRISH BO'YICHA XITOIY TAJRIBASI	708
Lokayev Bekzod Sherkobilovich	
SANOAT KORXONALARIDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR.....	712
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
EKOLOGIYA VA ATROF MUHITNI MUHOFAZA QILISH SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	717
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva, Gulzora Qahharova	
TIKUV-TRIKOTAJ SANOATIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH OMILLARI VA BOSHQARUV STRATEGIYALARI	725
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li	
BURNOUTNING OLDINI OLIH: XODIMLAR SALOMATLIGI STRATEGIYASI	731
Ergasheva E'zoza Dilshod qizi	
O'ZBEKISTONDA KORXONALARNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	736
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA XARAJATLARNI BOSHQARISH VA HISOBGA OLIHNING INNOVATSION USULLARI: MENEJMENT VA BUXGALTERIYANING O'ZARO INTEGRATSIYASI	742
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	748
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI	754
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
ВОЗОБНОВЛЕНИЕ ДОБЫЧИ ПРИРОДНОГО ГАЗА ИЗ ТРЁХ СКВАЖИН УЧАСТКА ХОДЖАСАЯТ ГКМ ДЕНГИЗКУЛЬ	758
Набиев Шахзод Темурович, Иргашбаев Шохрух Фаррух угли, Маннафов Улугбек Умар угли	
MADANIY TURIZM INDUSTRIYASINING RIVOJLANISH IMKONIYATLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	764
Toxirov Dilyor Davlatovich	
MOLIYAVIY AUTSORSING NAZARIYALARI VA UNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	768
Babadjanov Umiddbek Kamildjanovich	
TURIZM – TARIXIY XOTIRA VA ZAMONAVIY XIZMATLAR UYG'UNLIGI IFODASI	773
Janzakov Bekzot Kulmamat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOHIYATI VA BAHOLASH MEZONLARI	777
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHNING NAZARIY ASOSLARI	784
Ro'ziyeva Shaxlo Salimboyevna	
AXBOROT TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH VA TEXNIK XIZMAT KO'RSATISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH	788
Samiyeva Maftuna Faxriddin qizi	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI DAROMADLILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	791
Sanayev Javoxir Shovkat o'g'li	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	796
Maxmudov S.T.	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ КЛАСТЕРОВ	801
Юсупова Н.Т.	
SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY O'SISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY FAKTORLAR TAHLILI	807
Rahimova Mushtariybegim Muxammadg'olib qizi	
DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR VA ULARNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OQIBATLARI.....	812
Abdumalikova G.F.	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA SIYOSATINI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIY VA INSTITUTSION ASOSLARI	821
Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	
RAQAMLI AVIATSIYA EKOTIZIMI: AI/ML, DIGITAL TWIN VA BLOKCHEYN INTEGRATSIYASI	828
Azimova Moxinur Nozimovna	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDA INVESTITSIYA RISKLARINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI	834
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATINING REKREATSIYA RESURLARI VA DAVOLASH-SOG'LOMLASHTIRISH TURIZMI SALOHİYATI	839
Murtazayeva Gulrux Isabek qizi	
MINTAQALAR TURISTIK-REKREATSION IMKONIYATLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY GIS USULLARINI QO'LLASH (SARIOIYO TUMANI MISOLIDA)	845
Safarov Manuchexr Axtam o'g'li	
XITOIY TAJRIBASI ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH	852
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
TURIZM FAOLIYATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHGA OID NAZARIY BILIMLARNING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI	857
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	

TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASI MUSTAHKAMLIGINI BAHOLOVCHI KO'RSATKICHLAR TIZIMI	863
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	871
Maxsudov Sherzod Solijonovich	
FISCAL, MONETARY, AND CUSTOMS-TARIFF POLICIES IN ENSURING NATIONAL ECONOMIC STABILITY: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	877
Mahmudov Sarvar	
ATROF-MUHITGA OID FISKAL KO'RSATKICHLAR ASOSIDA MINTAQAVIY BAHOLASH	882
Zilola Rahmatova	
XORAZM VILOYATI TUMANLARIDA EKSPORT SAMARADORLIGI: STOXASTIK CHEGARAVIY TAHLIL (SFA) ASOSIDAGI EMPIRIK YONDASHUV	887
Fozil Xolmurotov	
МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ БЕДНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПОДХОДЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ СПЕЦИФИКА.....	900
Мамаризоев Жахонгир Исохонович	
EKOLOGIK VAZIYAT VA AHOLI SALOMATLIGINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	905
Egamqulov Husniddin Erkaboyevich	
CHO'L HUDUDLARIDA TURISTIK RESURLARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	911
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Mavlonov Ahmadjon Muhammadovich	
КОНЦЕПЦИЯ ИДЕНТИФИКАЦИИ И ИЗМЕРЕНИЯ ЭФФЕКТОВ ЗАНЯТОСТИ В ЭКОЛОГО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЭКОНОМИКЕ	918
Сагидуллин Фарид Радикович	
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИИ ГОСТИНИЧНОГО БИЗНЕСА В СФЕРЕ ПРОДВИЖЕНИЯ И СБЫТА ТОВАРОВ И УСЛУГ В ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	927
Бабаджанова Лола Шопулатовна	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA OZIYQ-OVQATNI RIVOJLANTIRISHDA QISHLOQ XO'JALIGINING ROLI.....	935
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich, Bustonov Komiljon Kumakovich	
TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASHNING AYRIM MASALALARI	943
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
TA'LIM KLASSTERLARI KONTEKSTIDA BOSHQARUVNING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA STRATEGIK YECHIMLARI: TRIPLE HELIX MODEL ASOSIDA TAHLIL.....	947
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI.....	954
Xamdullayeva Gulhayo Ergash qizi	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	960
Sirojiddinov Kamoliddin	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	967
Seytimbetov Kabul Serimbetovich	
AGROTADBIRKORLIK FAOLIYATINING ASOSIY FUNKSIYALARI VA RIVOJLANISH QONUNIYATLARI.....	971
Nasriddinov Xusanbek Sadriddin o'g'li	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH: QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARI	976
Abdusattorov Abdusamat Sobirovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIYQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISHDA MENEJMENT QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI	981
Karieva Gulnora Abdullayevna , Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TA'LIM TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA O'QUV DASTURLARINING KAPITAL ZICHLIGI	989
Dusanov Salim Mamarasulovich	

QATTIQ CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA INNOVATSION MENEJMENTNING O'RNI VA AHAMIYATI	995
Temirov Azizbek Voit o'g'li	
STRATEGIK REJALASHTIRISH ORQALI KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	1002
G.Ya. Muxibova, O.U. Sharifxodjayeva, O. To'rabekova	
ДЕТЕРМИНАНТЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ РАБОЧЕЙ СИЛЫ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	1009
Шакаров Зафар Гаффорович	
TURIZM KLASSTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	1018
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi, Farxodova Shohnnoza Umidbek qizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRUVCHI ZAMONAVIY YONDASHUVNI ISHLAB CHIQISH	1027
Xojiyeva Nazokat Davronbekovna	
QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	1034
Shodiyeva Zarinnabonu Shodi qizi	
O'ZBEKISTON QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	1039
Qurbaniyozov Shaxzodbek Karimovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA HISOB SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	1044
Qurbanbayev Jurabek Eruvboyevich	
FINTECH TEXNOLOGIYALARI VA ULARNING KORXONA LIKVIDLIGIGA TA'SIRI.....	1048
Karimov Xondamir Jamshid o'g'li	
IMPROVING STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF INCOME AND EXPENSES.....	1056
Pardaeva Shakhnoza Abdinabievna	
DIGITAL SKILLS AND ACCOUNTING EDUCATION: NEEDS AND GAPS IN UZBEK HIGHER EDUCATION – CURRICULUM IMPLICATIONS FOR THE DIGITAL AGE	1061
Rustamova Iroda Bahtiyorovna	
TIJORAT BANKLARINING KREDIT XIZMATLARI: ZAMONAVIY TAHLIL VA TARAQQIYOT TENDENSIYALARI.....	1066
Jo'rayeva Zarifa Bahodir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING YUQORI SIFATLI RIVOJLANISHINI TA'MINLASH	1073
Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOTNING BARQAROR RIVOJLANISH	1079
Kuvotova Dilnora Kaxramonovna	
MAHSULOT, ISH (XIZMAT)LAR TANNARXIGA KIRITILADIGAN MODDIY XARAJATLAR VA ULARNI HUIJATLASHTIRISH.....	1084
Bolibekov Baxtiyor Achilovich, Rahmonqulov Temirbek Eshmamatovich	
AYOLLARNING YETAKCHILIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA TO'SIQLARI	1088
Baymuratova Guldjahan Xamdamovna	
INVESTITSIYA FAOLIYATINI MUQOBIL MOLIYALASHTIRISH AMALIY TAHLILI JARAYONLARI.....	1093
Boboqulov Akmal Muborakbekovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOB, IQTISODIY TAHLIL VA AUDIT TIZIMLARINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI	1099
To'laganov Ziyovuddin Kamolitdin o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT VA UNING IQTISODIY O'SISHDAGI AHMIYATI	1105
Nematullo Zuvaydullaev	

GLOBAL OZIQ-OVQAT TIZIMIDA AQSH IMPORT-EKSPORT SIYOSATI VA UNING MILLIY OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGIGA TA'SIRI	1109
Matjonov Bekjon Ravshonbekovich	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLAR VA IQTISODI SAMARADORLIGI TAHLILI	1115
Axatova Shahnoza	
ЭКОТУРИСТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ И РЕСУРСЫ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ.....	1119
Каримова Фотима Абдурасуловна	
RAQAMLI IQTISODIYOT: O'ZBEKISTONDA ELEKTRON SAVDO VA TO'LOV TIZIMLARINING RIVOJLANISHI.....	1124
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA IPOTEKA KREDITLARINI RIVOJLANTIRISHDA ILG'OR XORIY TAJRIBALARI VA ULARNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	1128
Tohirov Muhammad Bobur Tohir o'g'li	
KATTA HAJMLI MA'LUMOTLARDAN OVOZLI XABARLARNI AJRATIB OLIISHDA PARALLEL HISOBLASH ALGORITMLARI VA UNING DASTURIY MAJMUASINI ISHLAB CHIQUISH	1135
Jummayeva Yulduz Achilovna	
MAMLAKATDA NODAVLAT VA NOTIJORAT TASHKILOTLARNI MOLIYAVIY TA'MINLASH MEKANIZMLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	1141
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
TURISTIK KORXONALARDA BREND KAPITALI TUSHUNCHASI VA UNING TARKIBIY ELEMENTLARI.....	1146
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
IPOTEKA KREDITLARINI MOLIYALASHTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI VA ULARNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	1155
Rasulov Doniyor Dilmurod o'g'li	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA SOLIQQA TORTISHNING TARTIBGA SOLISH FUNKSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH VA FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	1161
Sulaymonov Farrux Shuxratovich	
QORAQALPOG'ISTON AGRAR TARMOG'IDA TRANSFORMATSION O'ZGARISHLARNING INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	1166
Mambetnazarov Baxit Bisenbaevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARINI STRATEGIK BOSHQARISHNING DOLZARBLIGI	1171
Turg'unov Muxriddin Mo'ydinjon o'g'li	
TOSHKENT SHAHRIDA SHAHARSOZLIK JARAYONLARINING EKOLOGIK OQIBATLARI	1175
Ashurov Abdulaziz Rustamovich, Olimov Anvarjon Atamirzayevich	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK SANOATINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA UNDA XORIJIY INVESTITSIALARNING ROLI.....	1182
Nazarova A.N.	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA MOLIYAVIY BOSHQARISHNING AYRIM JIHATLARI.....	1187
Mamatov O'tkir Botir o'g'li	
JANUBI-G'ARBIY O'ZBEKISTONDA CHORVACHILIK TARMOQLARINI PROGNOZ QILISHNING GEOGRAFIK JIHATLARI (NAVOIY VILOYATI MISOLIDA)	1191
Xudoyberdiyeva Iroda Abduxomidovna	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT MOLIYASINI BOSHQARISHDA G'AZNACHILIK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHNING MOLIYAVIY SAMARADORLIGI.....	1199
Tangrieva Farida Abdulkarimovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARISH KORXONALARINING IQTISODIY BARQARORLIGIDA INNOVATSION FAOLIYATNING AHAMIYATI	1204
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
YASHIL MARKETING YONDASHUVI ORQALI KORXONALARDA RESURS SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	1211
Sapayev Axmed Durdibayevich	

АНАЛИЗ И ОПТИМИЗАЦИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ И РАСХОДОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ	1216
Ташмухамедова Карима Саматовна, Якубова Сабина Алишеровна	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA FERMER XO'JALIKLARINI SAMARALI RIVOJLANTIRISH	1222
B.B.Seilbekov	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOT VA EKOLOGIK BARQARORLIK SIYOSATINI SHAKLLANTIRISH YO'NALISHLARI.....	1226
Sadullayev Rasulbek Palvanbayevich	
ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF FOREIGN TRADE ACTIVITY IN UZBEKISTAN'S REGIONS AND FORECASTING REGIONAL FOREIGN TRADE UNDER WTO AND EAEU ACCESSION (BASED ON THE CASE OF KAZAKHSTAN).....	1230
Sitara Tojiqulova Sobirjon qizi	
BANKLARNING KREDIT RISKLARINI BAHOLASH VA NAZORAT QILISHNING – COST OF RISK (COR) KO'RSATKICHI TAHLILI	1240
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
1-WIRE PROTOKOLI ASOSIDA BIOSIGNALLARNI UZATISH JARAYONI VA MA'LUMOTLAR STRUKTURASINI LOYIHALASH	1245
Mullajonova Fotima Tuychibayevna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBA VA UNING XUSUSIYATLARI	1250
Ibrohimov Davronbek Muhammadi o'g'li	
ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В МЕДИЦИНЕ.....	1257
Хамидходжаева Назира Махкамовна	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI AYLANMA MABLAG'LARINI BOSHQARISH METODOLOGIYASI.....	1260
Taspanova Ayzada Kenjebayevna	
MAMLAKAT IQTISODIYOTIDA OZIQ-OVQAT SANOATI VA UNING RIVOJLANISH HOLATI	1264
Xusanova Gavhar	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA LTE VA NR TARMOQLARINING BIRGALIKDA ISHLASHINI TA'MINLASH YO'NALISHLARI.....	1270
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
THE OPPORTUNITIES OF PERSONALIZING TOURISM SERVICES THROUGH ARTIFICIAL INTELLIGENCE	1276
Olimov Davron Olimovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ РАДИОЖУРНАЛИСТИКИ В ЭПОХУ ЦИФРОВОГО ЭФИРА: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА И ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ	1281
Мамадалиева Шахноза Абдумаликовна	
EFFECTIVE MANAGEMENT OF ADMINISTRATIVE PERSONNEL IN UZBEKISTAN'S PUBLIC UNIVERSITIES.....	1289
Inoyatov Orzubek Saidvaliyevich	
ZAMONAVIY MENEJMENTDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	1297
Igamberdiyeva Nasiba Babadjanovna	
DAVLAT QIMMATLI QOG'OZLARI MILLIY MOLIYA BOZORINI BARQARORLASHTIRISH OMILI SIFATIDA.....	1304
Rabiyev Akram Homitovich	
AKTSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INNOVATSION JARAYONLARNI KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMI ASOSIDA TARTIBGA SOLISH ISTIQBOLLARI	1311
Xujaxonov Nuriddin Nasrullayevich	
ВОПРОСЫ ВНЕДРЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ УЗБЕКИСТАНА	1318
Худайберганава Зарофат Захидовна	
К ВОПРОСУ О РАССМОТРЕНИИ РИСКОВ ЛЕГАЛИЗАЦИИ НЕЗАКОННЫХ ДОХОДОВ В УЧЕБНЫХ МАТЕРИАЛАХ ПРОФИЛЬНЫХ ПРЕДМЕТОВ ПО БАНКОВСКОМУ АУДИТУ	1324
Мухамедова Севара Абдуллаевна	

JAHONDA KREATIV IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING MODELLARI VA ULARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	1330
Dusmuxamedov Oybek Suratbekovich	
MINTAQA SANOATIDA RAQAMLI XIZMATLAR BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONI	1336
Norov Murodjon Maxmudovich	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH: HOLATI, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	1342
Maxkamov Otabek Muxammadjonovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA O'RTA VA UZOQ MUDDATLI DAVRDA DAVLAT QARZINI BOSHQARISHNING AMALDAGI HOLATI TAHLILI.....	1351
Egamberdiyev Jonibek O'ralovich	
OLIY TA'LIM MUASSASALARI O'RTASIDA RAQOBAT VA UNING MUAMMOLARI	1354
Mardonov Bahodir Bahronovich, Abdanov Rahmatillo Abdig'afurovich	

OLIIY TA'LIM MUASSASALARI O'RTASIDA RAQOBAT VA UNING MUAMMOLARI

Mardonov Bahodir Bahronovich

Orient universiteti Samarqand kampusi
"Biznes va boshqaruv" kafedrası
professori v.v.b., i.f.d.
E-mail: boxodir82@mail.ru

Abdanov Rahmatillo Abdig'afurovich

Orient universiteti Samarqand kampusi
"Biznes va boshqaruv" kafedrası o'qituvchisi
E-mail: abdanovrahmatullo@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada raqobatbardosh oliy ma'lumotli kadrlarni tayyorlashda xususiy ta'limning ahamiyati, mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi roli yoritilgan. Davlat va nodavlat ta'lim muassasalari o'rtasida raqobat muhitini ta'minlashdagi kamchiliklar keltirilgan. Shuningdek, ularning muammolari haqida fikrlar bildirilib, bartaraf etish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan. Tadqiqot ishida ta'lim sektorining milliy iqtisodiyotdagi o'rni, xizmatlarining mohiyati va ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatini yoritishda ilmiy abstraksiyalash, tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, statistik guruhlash, monografik tadqiq etish, taqqoslash kabi ilmiy tadqiqot usullaridan keng foydalanilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim xizmatlari, xususiy ta'lim, raqobat, mehnat resurslari, ish haqi, YAIM, ta'lim sifati, mehnat unumdorligi, foyda, tovar, ijtimoiy xizmatlar, tadbirkorlik.

Abstract. This article examines the importance of private education in preparing competitive higher-education personnel and its role in the country's socioeconomic development. It identifies shortcomings in ensuring a competitive environment between public and private educational institutions. Opinions on these problems are expressed, and proposals for addressing them are developed. To elucidate the place of education in the country's economy, the nature of its services, and its socioeconomic significance, the study makes extensive use of scientific research methods such as scientific abstraction, analysis and synthesis, induction and deduction, statistical grouping, monographic research, and comparison.

Key words: educational services, private education, competition, labor force, wages, GDP, quality of education, labor productivity, profit, goods, social services, entrepreneurship.

Аннотация. В статье рассматривается значение частного образования в подготовке конкурентоспособных кадров высшей школы и его роль в социально-экономическом развитии страны. Показаны недостатки в обеспечении конкурентной среды между государственными и негосударственными образовательными учреждениями. Высказывается мнение об их проблемах и разрабатываются предложения по их устранению. Для выяснения места сферы образования в экономике страны, сущности её услуг и социально-экономического значения в исследовании широко использовались такие научные методы исследования, как научная абстракция, анализ и синтез, индукция и дедукция, статистическая группировка, монографическое исследование, сравнение.

Ключевые слова: образовательные услуги, частное образование, конкуренция, трудовые ресурсы, заработная плата, ВВП, качество образования, производительность труда, прибыль, товары, социальные услуги, предпринимательство.

KIRISH

XX asrning oxirlariga kelib, jahon iqtisodiyotining rivojlanishi sifat jihatidan yangi bosqichga o'ta boshladi. Hozirgi kunda mamlakatlarning xalqaro maydondagi va global iqtisodiyotdagi o'rni hamda raqobatbardoshligi ularning tabiiy boyliklari, moliyaviy resurslari yoki qurolli kuchlarining qudrati bilangina emas, balki intellektual salohiyati, yangi bilimlarni yaratish hamda ulardan samarali foydalanish imkoniyati va qobiliyati bilan belgilanmoqda.

Bugungi kunda bilimlar iqtisodiy o'sishning asosiy omiliga, xalq farovonligi va mamlakat taraqqiyotini ta'minlaydigan muhim omilga aylangan. Buni yalpi mahsulot o'sishining 90 foizini ilmiy-texnik taraqqiyot belgilab berayotgan rivojlangan davlatlar tajribasi ham tasdiqlaydi [1].

Ta'lim sektorining ulkan imkoniyatlaridan oqilona va samarali foydalangan davlatlar bugungi kunda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot poygasida yetakchilikni qo'lga kiritib, o'z xalqi uchun munosib turmush farovonligini yaratishga erishdilar. Davlatimiz rahbari tashabbusi bilan yurtimizda ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar — uchinchi Renessans poydevorini barpo etish yo'lidagi dadil qadamlardan biri bo'lib, mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida tub burilish yasash imkoniyatini ochib bermoqda.

O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng dastlabki yillarda ta'lim sohasi uzoq vaqt davomida davlat monopoliyasi sharoitida faoliyat yuritdi. Biroq so'nggi yillarda bozor iqtisodiyotining obyektiv qonunlari asosida olib borilayotgan islohotlar natijasida ta'lim tizimida tub yangilanishlar boshlandi. Avvalgi yillardagi ayrim cheklovlar sababli ta'lim sektori orqali erishilishi mumkin bo'lgan yirik imkoniyatlar to'liq ishga solinmagan bo'lsa-da, hozirda bu soha mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy yuksalishining yetakchi drayverlaridan biriga aylanmoqda.

Raqobat muhiti — bozor iqtisodiyotining kuchini va samaradorligini namoyon etuvchi asosiy omil hisoblanadi. Shu sababli ta'lim sohasida raqobatni rivojlantirish, xususan, davlat va nodavlat oliy ta'lim muassasalari o'rtasida sog'lom raqobat muhitini shakllantirish mamlakatning barqaror taraqqiyoti uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Kishilik jamiyatining hozirgi bosqichida ta'lim sektori har bir mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida hal qiluvchi omilga aylangan. Ta'limning qudratini o'z vaqtida anglab, uni milliy rivojlanishning strategik yo'nalishiga aylantirgan davlatlar — Yaponiyadan tortib AQSh va rivojlangan G'arb mamlakatlarigacha — bugun yuqori hayot darajasi, fan va texnologiya yutuqlari bilan ajralib turadi.

Yangi O'zbekiston sharoitida Prezident ko'rsatmalari asosida hamda bevosita rahnamoligida ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan tub islohotlar barcha soha vakillarida katta umid va ishonch uyg'otmoqda. Ayniqsa, oliy ta'lim tizimida raqobat muhitining yaratilishi bu jarayonlarning eng muhim natijalaridan biri bo'ldi. Mazkur o'zgarishlar mamlakatimizda bilimli, tashabbuskor va raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashga zamin yaratib, ta'lim tizimini yangi bosqichga olib chiqmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Inson kapitalini rivojlantirishda ta'lim xizmatlarining ahamiyati va uning umumiy iqtisodiy muammolari masalasini M. N. Kojevnikova [2] chuqur o'rganib chiqqan. Turizm sohasida yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashda oliy ta'lim xizmatlarining o'ziga xos jihatlari esa E. S. Saxarchuk tahlil qilgan [3]. V. V. Volchik va I. M. Shiryayevlar oliy ta'lim sohasida vizual xizmatlarning insonlar uchun afzalliklari va ularning takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlaganlar [4]. Shuningdek, N. G. Muminov va G. M. Zaxirovalar oliy ta'lim xizmatlarining hududlarning ijtimoiy rivojlanishiga ta'sirini baholashgan [5].

Mazkur olimlar ta'lim xizmatlarining nazariy asoslarini, ularni rivojlantirishning amaliy muammolari va tendensiyalarini tadqiq etgan hamda kadrlar tayyorlashdagi o'rni va ahamiyatini keng yoritganlar. Respublika olimlaridan M. M. Muhammadov "O'zbekistonda ta'lim xizmatlarining mustaqillikning dastlabki kunlaridan hozirgi davrgacha bosib o'tgan evolyutsion yo'lini va oliy ta'lim sohasining foydalanilmagan imkoniyatlarini" ilmiy asosda tahlil qilgan [6]. A. O. Ochilov esa yuqori malakali kadrlarni tayyorlash va ularni boshqarish samaradorligini o'rganib, amaliy takliflar ishlab chiqqan [7]. S. A. Isxakova oliy ta'lim sohasida xodimlarning ish haqi tizimini, uni oshirish yo'llarini tahlil etgan va tabaqalashtirilgan yondashuvlarni takomillashtirish bo'yicha ilmiy tavsiyalar bergan [8].

Shuningdek, mavzu doirasida olib borilgan boshqa tadqiqotlarda ta'lim xizmatlarini rivojlantirishning nazariy-uslubiy masalalari, ularning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi imkoniyatlari, ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirishning ahamiyati hamda bu sohada bozor munosabatlarining shakllanish jarayoni keng tahlil qilingan. Shu bilan birga, ta'lim xizmatlarining rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar ham aniqlanib, ularning iqtisodiy mexanizmlari o'rganilgan.

Yuqorida nomlari tilga olingan xorijiy va respublika olimlarining tadqiqotlarida ta'lim xizmatlarining ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni, ularni rivojlantirishning ulkan salohiyatidan samarali foydalanishning metodologik asoslari to'liq yoritilmagan bo'lsa-da, mazkur izlanishlar ushbu yo'nalishda keyingi tadqiqotlar uchun mustahkam ilmiy zamin yaratgan.

Nazariy izlanishlar natijalariga ko'ra, "ta'lim xizmatlari" tushunchasi kishilik jamiyatining turli bosqichlarida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning muhim omili va harakatlantiruvchi kuchi sifatida shakllanib borganligi aniqlangan. Bu atama, asosan, davlat shaklida tashkil topgan jamiyatlarning rivojlanish jarayonlari bilan bevosita bog'liq holda yuzaga kelgan. Tadqiqotlarda [9] ta'lim xizmatlarining XX asrning o'rtalarida shakllanib, davlatlarning iqtisodiy o'sish sur'atlarida muhim rol o'ynagani ta'kidlangan.

Insoniyat tarixining avvalgi davrlarida — agrar va industrial jamiyatlarda ta'lim xizmatlari ikkinchi darajali tarmoq sifatida qaralgan bo'lsa, postindustrial jamiyatda u milliy iqtisodiyotning mustaqil va strategik ahamiyatga

ega tarmog'iga aylangan. Bugungi kunda to'rt, besh yoki sakkiz sektorli iqtisodiyot modellarida ham ta'lim xizmatlari alohida sektor sifatida e'tirof etilmoqda.

Ta'lim sektorining hozirgi davrdagi keng imkoniyatlari, yuqori ahamiyati va xalqaro miqyosdagi mavqei ilmiy doiralarning ham e'tiborini qaratmoqda. Ilmiy adabiyotlarda "ta'lim xizmatlari", "ijtimoiy xizmatlar", "iqtisodiy ta'lim xizmatlari", "ta'lim mahsulotlari" kabi atamalar qo'llaniladi. YuNESKO xalqaro tashkiloti mutaxassislari ta'lim xizmatlariga quyidagi ta'rifni bergan:

"Ta'lim xizmatlari — bu insonning ijtimoiy yetuklikka erishishiga, shaxs sifatida kamol topishiga hamda intellektual salohiyatini takomillashtirishga xizmat qiluvchi faoliyat turidir." [10]

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ta'lim sektorining milliy iqtisodiyotdagi o'rnini, uning xizmatlarining mohiyatini va ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatini yoritishda ilmiy abstraksiyalash, tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, statistik guruhlash, monografik tadqiq etish hamda taqqoslash kabi ilmiy tadqiqot usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Prezidentimiz tashabbusi va rahnamoligida ta'lim sektoriga, jumladan, oliy ta'lim sohasiga tadbirkorlik faoliyatini keng joriy etish uchun imkoniyatlar yaratilgani — Yangi O'zbekiston sharoitida ilm-fan va oliy ta'limni jadallik bilan rivojlantirishga qaratilgan islohotlar zanjirida eng muhim bosqichlardan biri bo'ldi. Bu, shubhasiz, mamlakat taraqqiyoti yo'lida muhim tarixiy burilish bo'lib, sohaning rivojlanishiga to'siq bo'lib kelgan davlat monopoliyasiga chek qo'yish imkonini berdi. Natijada, ta'lim tizimining iqtisodiy o'sishdagi imkoniyatlarini to'liq ro'yobga chiqarish uchun zarur bo'lgan sog'lom raqobat muhiti shakllantirildi.

Oliy ta'lim sohasini rivojlantirishga qaratilgan ushbu muhim qadam ayrim insonlar tomonidan oddiy tashabbus sifatida baholanishi mumkin. Ammo, aslida, bu o'z mohiyatiga ko'ra Yangi O'zbekiston taraqqiyoti va intellektual salohiyatining yuksalishida tub burilish yasagan, milliy rivojlanish strategiyasida alohida o'rin tutuvchi tarixiy voqealardir.

Mamlakatimizda xususiy oliy ta'lim muassasalarining tashkil topishi va faoliyat yuritishining ahamiyati hamda ijobiy ta'siri quyidagi jihatlarida yaqqol namoyon bo'lmoqda:

Birinchidan, oliy ta'lim sohasida davlat va xususiy ta'lim muassasalari o'rtasida ta'lim sifatini oshirish yo'lida zarur bo'lgan raqobat muhiti shakllandi. Bu jarayon ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlar va yangi boshqaruv madaniyatining paydo bo'lishiga olib keldi.

Ikkinchidan, ko'plab yoshlarimiz xususiy oliy ta'lim orqali o'z bilim va kasbiy salohiyatini oshirish, mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lish imkoniyatiga ega bo'ldilar.

Uchinchidan, tadbirkorlarning moliyaviy resurslarini ta'lim sohasiga yo'naltirish orqali iqtisodiyotning dolzarb muammosi — yuqori malakali kadrlar bilan ta'minlash masalasini hal etish imkoniyati vujudga keldi.

To'rtinchidan, ko'plab professor-o'qituvchilar hamda yordamchi pedagogik xodimlar uchun yangi ish o'rinlari yaratildi, bu esa ularning barqaror bandligini va ijtimoiy himoyasini ta'minlashda muhim omil bo'ldi.

Beshinchidan, xorijda mehnat faoliyatini yuritish imkoniyatiga ega, yuqori malakali va oliy ma'lumotli mutaxassislarni tayyorlash orqali xalqaro mehnat bozorida mamlakatimizning raqobatbardoshligi oshdi.

Oltinchidan, yangi oliy o'quv yurtlarining tashkil etilishi va qo'shimcha ish o'rinlarining yaratilishi natijasida professor-o'qituvchilar mehnatiga bo'lgan talab ortdi. Bu holat ularning ilmiy-pedagogik salohiyatini qadrlash, tajribalarini baholash va rag'batlantirish tizimini kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

Yettinchidan, xususiy oliy ta'lim muassasalari tomonidan yaratilayotgan xizmatlar hisobidan yalpi ichki mahsulot (YAIM) hajmi ortmoqda, iqtisodiy o'sish sur'atlari esa jadallashmoqda. Xizmatlar sektorining tez sur'atlar bilan kengayishi O'zbekistonning postindustrial jamiyatga o'tish jarayonini tezlashtirmoqda.

Sakkizinchidan, xususiy oliy ta'lim muassasalari faoliyati natijasida shakllanayotgan daromadlar, shuningdek, sohaga jalb etilgan xodimlarning ish haqi daromadlaridan undirilayotgan soliqlar davlat byudjeti tushumlarini sezilarli darajada oshirmoqda.

To'qqizinchidan, "O'zbekiston – 2030" strategiyasi hamda "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi"da belgilangan inson kapitalini tezkor rivojlantirish maqsadlarini amalga oshirishda xususiy oliy ta'lim sektori muhim o'rin tutmoqda.

Shu bilan bir qatorda, xususiy oliy ta'lim muassasalari faoliyatida tabiiy jarayon sifatida ayrim tashkiliy va institutsional muammolar uchrasa-da, ular bosqichma-bosqich bartaraf etilmoqda. Bugungi kunda bu sohada davlat tomonidan yaratilayotgan qulay huquqiy muhit, rag'batlantiruvchi mexanizmlar va investorlar uchun imtiyozlar tufayli ta'lim tizimining barqaror rivojlanishiga keng yo'l ochilmoqda.

Ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga to'siq bo'layotgan muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish — mazkur sohada yuksak natijalarga erishishning eng muhim shartlaridan biridir. Shu bois, bugungi kunda oliy ta'lim tizimida xususiy sektor rivojlanishiga ta'sir etayotgan ayrim masalalarni ochiq muhokamaga chiqarish zarur.

Bizning fikrimizcha, xususiyl oliy ta'limni yanada rivojlantirish jarayonida e'tibor qaratilishi lozim bo'lgan asosiy masalalardan biri — talabalarning dastlabki bilim darajasini oshirishdir. Ma'lumki, ayrim xususiyl universitetlarda talabalarning o'qishga qabul qilinishi test sinovlarisiz, shartnoma asosida amalga oshiriladi. Bu holat ayrim hollarda davlat oliy o'quv yurtlariga kira olmagan abituriyentlarga o'qish imkoniyatini beradi, ammo bu jarayon ta'lim sifati nazorati va bilim darajasini tenglashtirish bo'yicha alohida yondashuvni talab qiladi.

Shu sababli, xususiyl oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan yoshlarning bilim salohiyatini davlat ta'lim standartlari va malaka talablariga moslashtirish ustuvor vazifadir. Bu borada o'qituvchilar tomonidan ilg'or pedagogik texnologiyalardan, innovatsion va noan'anaviyl o'qitish usullaridan keng foydalanish, talabalarni bilimga qiziqtirishning samarali mexanizmlarini joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki ta'lim muassasasining shaklidan qat'i nazar, barcha bitiruvchilarga beriladigan diplom yagona davlat talablari asosida beriladi.

Bizning nazarimizda, ta'lim jarayonining boshlang'ich bosqichida xususiyl universitet talabalari bilim darajasining davlat universitetlari talabalari bilan solishtirganda biroz pastroq bo'lishi tabiiyl hol. Biroq bu farqni bartaraf etish imkoniyati mavjud. Eng avvalo, ta'limning ilk bosqichlaridanoq sifatli ta'limni yo'lga qo'yish, o'quv dasturlarini zamonaviyl metodika asosida takomillashtirish, raqamli o'qitish vositalarini keng joriy etish zarur.

Ijtimoiyl adolat tamoyili nuqtai nazaridan, barcha talabalarga — davlat yoki xususiyl oliy ta'lim muassasasida o'qishidan qat'i nazar — bir xil start sharoitlari va imkoniyatlar yaratish muhimdir. Bu yondashuv yuqori malakali kadrlar tayyorlashda sifatli raqobat muhitini ta'minlaydi. Aks holda, xususiyl sektor uchun ochilgan keng imkoniyatlardan kutilgan natijaga to'liq erishish mushkul bo'ladi. Shu bois, davlat tomonidan sifat nazorati, akkreditatsiya tizimi va malaka baholash mexanizmlarini yanada kuchaytirish dolzarbdirl.

Vaziyatni yanada yaxshilashning istiqbolli yo'nalishlaridan biri — yoshlarning ta'limga bo'lgan munosabatini ijobiyl tomonga o'zgartirish, o'qishga mas'uliyatli yondashuvni shakllantirishdir. Bu jarayonda oila va ta'lim muassasasi o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash alohida ahamiyat kasb etadi.

Xususan, talabalar ota-onalari bilan muntazam aloqa o'rnatish, ularni farzandlarining ta'lim jarayonidagi muvaffaqiyatlari bilan tanishtirib borish, ularning farzandlari taqdiri va kelajagiga befarq bo'lmasliklarini rag'batlantirish foydali samara beradi. Shu tarzda, ota-onalar, o'qituvchilar va talabalar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik ta'lim sifati, motivatsiya va mas'uliyatni oshiradi.

O'rta maktab yoki kollejda ta'lim olishga yetarlicha e'tibor bermagan yoshlar uchun universitetda o'qish imkoniyatiga ega bo'lish — bu katta yutuq va omad hisoblanadi. Ota-onalar o'z farzandlarining kelajagini ta'minlash maqsadida, mehnat bilan topgan mablag'larini ularning ta'limga beminnat sarflaydilar. Bu esa ota-onalarning farzandlari ta'limga bo'lgan sadoqati va ishonchining ifodasidir.

Biroq, ayrim holatlarda farzandlar bu ishonch va imkoniyatning qadriga to'liq yetmay, o'qishga mas'uliyat bilan yondashmaydilar. Shunday vaziyatlarda ota-onalar, farzandlarining mas'uliyatini oshirish va ularni ta'lim jarayoniga faolroq jalb etish uchun universitet professor-o'qituvchilari bilan yaqin hamkorlikda ishlashlari muhimdir.

Ota-onalar farzandlarining kelajagini ta'minlash yo'lida o'qituvchilar bilan hamkorlikda ishlashlari, ularning ta'limdagi muvaffaqiyatlarini kuzatib borishlari, zarur hollarda farzandlarini rag'batlantirishlari lozim. Bu orqali o'quvchi va talabalarda ta'limga bo'lgan mas'uliyat, mehnatsevarlik va mustaqil fikrlash qobiliyati shakllanadi.

Universitet ma'muriyati esa ushbu jarayonni samarali tashkil etishda yetakchi rol o'ynashi kerak. Ota-onalar bilan muntazam aloqalarni yo'lga qo'yish, ta'limdagi yutuq va muammolar haqida o'z vaqtida xabardor qilish, ota-onalarning ta'lim jarayonida ishtirokini kengaytirish ta'lim sifati oshirishning muhim omillaridan biridir.

Natijada, oila, o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi hamkorlik mustahkamlanadi, bu esa yoshlarning ma'naviyl va intellektual rivojlanishiga, ularning kelajakda yuqori malakali mutaxassis sifatida shakllanishiga mustahkam zamin yaratadi. Shu tarzda, jamiyatimizda ta'lim sifati, mas'uliyat va inson kapitalining rivojlanish darajasi yanada yuksaladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bizning fikrimizcha, o'qishga qabul qilingan yoshlarning bilim darajasida davlat va nodavlat oliy o'quv yurtlari o'rtasida mavjud farqlarni bartaraf etish hamda ular uchun teng raqobat sharoitlarini yaratish muhim ilmiyl-amaliyl vazifalardan biridir. Bu masalani imkon qadar erta — o'quv jarayonining dastlabki bosqichlaridayoq hal etish maqsadga muvofiqdirl. Shu bois, xususiyl oliy ta'lim muassasalari ushbu dolzarb masalani samarali hal etish imkonini beruvchi amaliyl yechimlarni ishlab chiqishlari zarur. Quyida bizning ayrim takliflarimiz keltiriladi.

Taklifning mohiyati shundan iboratki, nodavlat oliy o'quv yurtlariga qabul qilinayotgan yoshlarni ikki toifaga ajratish lozim.

Birinchi toifa — davlat test sinovlarini topshirib, tanlagan mutaxassisligi bo'yicha o'qishga kirish uchun yetarli ball to'plagan yoshlar. Bunday talabalar uchun davlat oliy ta'lim muassasalaridagi kabi o'qishni muvaffaqiyatli yakunlash uchun barcha zarur sharoitlar yaratish maqsadga muvofiq.

Ikkinchi toifa — hech qanday kirish imtihonisiz xususiy oliy ta'lim muassasasida o'qishni tanlagan yoshlar. Ularning bu tanlovi turli sabablarga ko'ra shakllanishi mumkin: test sinovlarida yetarli ball to'play olmaganlik, imtihonda qatnashishni istamaslik yoki boshqa individual omillar. Ushbu toifadagi talabalar uchun xususiy oliy ta'lim muassasasi faqat birinchi kurs davomida o'qishni kafolatlaydi.

Keyingi bosqichda, ushbu talabalar o'qishni davom ettirish uchun 3–4 ta asosiy fan bo'yicha sinov imtihonlarini muvaffaqiyatli topshirishlari lozim. Bu orqali ular kelgusida oliy ma'lumotli, malakali va raqobatbardosh mutaxassis sifatida shakllanish salohiyatiga egaliklarini amalda isbotlaydilar. O'ziga yaratilgan imkoniyatlardan yetarlicha foydalana olmagan talabalar esa boshqa sohalarida o'zlarini sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Bunday tizim natijasida, xususiy oliy o'quv yurtlarining ikkinchi bosqichiga o'tgan paytda talabalar bilim darajasi va kasbiy salohiyati davlat oliy ta'lim muassasalari talabalari darajasiga tenglashadi. Eng muhimi, o'qishning dastlabki bosqichidayoq davlat va nodavlat ta'lim muassasalari talabalari o'rtasida mavjud bo'lgan bilim darajasidagi tafovut bartaraf etiladi.

Mazkur yondashuv ta'lim tizimida sifatni oshirish, sog'lom raqobatni shakllantirish va malakali kadrlar tayyorlashda muhim natijalarga erishish imkonini beradi. Shu bilan birga, bu mexanizm xususiy oliy ta'lim muassasalarining nufuzini mustahkamlash, ularni davlat ta'lim tizimining to'Bo'lajak talabalarni toifalar bo'yicha tabaqalashtirish jarayonida motivatsiya mexanizmlaridan oqilona foydalanish maqsadga muvofiqdir. Masalan, birinchi toifadagi abituriyentlar uchun o'qish to'lov miqdorini davlat universitetlariga nisbatan 10 foizga kamaytirish, ikkinchi toifadagilar uchun esa 10 foizga oshirish — ta'limga bo'lgan mas'uliyat va raqobatni kuchaytirishga xizmat qiladi. Bu yondashuv talabalar o'rtasida intilish, o'z ustida ishlash va bilim olishga bo'lgan qiziqishni yanada kuchaytiradi.

Amaliy tajriba va kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, bugungi kunda aksariyat xususiy ta'lim muassasalari ta'lim sifatini oshirishda asosiy e'tiborni o'qituvchilar va talabalar bilimini nazorat qilishga qaratgan. Bu, albatta, ijobiy hol, biroq ta'lim jarayonida yuqori natijalarga erishish uchun faqat dars mashg'ulotlari sifatini oshirish bilan cheklanib bo'lmaydi. Bizningcha, xususiy oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini yanada oshirish imkonini beruvchi qo'shimcha ichki resurslar mavjud va ulardan samarali foydalanish zarur. Quyida ana shunday imkoniyatlarning ayrimlari keltiriladi:

Birinchidan, universitetda asosiy fanlar bo'yicha ilmiy to'garaklar tashkil etish zarur. Bu talabalar uchun chuqur bilim olish, nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish imkonini beradi. O'quv rejasidagi dars soatlari fanni to'liq o'zlashtirish uchun yetarli bo'lmasligi mumkin, ayniqsa bazaviy bilimlari sustroq bo'lgan talabalar uchun bu juda muhim. Tajribali o'qituvchilar rahbarligida tashkil etilgan ilmiy to'garaklar talabalar bilimini mustahkamlash, ularning bo'sh vaqtlarini mazmunli o'tkazish va ilmiy faoliyatga jalb etishda samarali vosita bo'ladi.

Ikkinchidan, yoshlar va ularning ota-onalari orasida xususiy ta'limga nisbatan ba'zan uchraydigan ishonchsizlik va ikkilanish hissini bartaraf etish lozim. Ba'zi ota-onalar yoki abituriyentlar o'rtasida "xususiy oliy ta'lim muassasasini bitirgan kishi ishga joylashishda qiyinchilikka duch keladi" degan noto'g'ri qarash mavjud. Aslida, bozor iqtisodiyoti sharoitida ish beruvchilar kadrlarni tanlashda ta'lim muassasasining mulk shakliga emas, balki mutaxassisning kasbiy mahorati, amaliy ko'nikmalari va shaxsiy fazilatlariga e'tibor qaratadilar. Shu bois, xususiy ta'lim muassasalari o'z bitiruvchilarining mehnat bozorida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun sifatli ta'lim va amaliy tayyorgarlikni ta'minlashi lozim.

Uchinchidan, talabalar o'rtasida keng ko'lamli tarbiyaviy ishlarni olib borish ta'lim samaradorligini oshiradi. Ko'plab talabalar, ayniqsa o'rta maktab yoki kollejda o'qishning ahamiyatini to'liq anglamagan yoshlar, xususiy universitetga o'qishga kirgach, yangi imkoniyatlar dunyosiga kiradilar. Shunday talabalar bilan o'qishning mohiyati, bilim va mehnatning hayotdagi ahamiyati haqida muntazam suhbatlar tashkil etish, yetakchi olimlar bilan uchrashuvlar o'tkazish va muvaffaqiyatli bitiruvchilar tajribasini targ'ib qilish ularda o'qishga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi.

To'rtinchidan, yoshlar va professor-o'qituvchilar salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish imkonini beruvchi samarali mexanizmlarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish muhimdir. Har bir insonda, ayniqsa ijodiy sohaga yaqin ta'lim jarayonida, hali to'liq namoyon bo'lmagan ichki salohiyat mavjud. Shu salohiyatni rag'batlantirish, ularni ijobiy natijaga yo'naltirish uchun moddiy va ma'naviy rag'bat tizimlarini takomillashtirish zarur.

Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, sport sohasida sportchilar yutuqlarining ortishiga aynan samarali moddiy rag'batlantirish tizimi katta turtki bergan. Xuddi shunday yondashuvni ta'lim tizimiga ham joriy etish orqali professor-o'qituvchilar va talabalar faoliyatida yuqori natijalarga erishish mumkin. Shu bilan birga, mehnat intizomini mustahkamlash maqsadida, belgilangan mezonlarga rioya qilmagan holatlarda rag'batga qarshi chora sifatida moddiy jazolash mexanizmini ham adolatli tarzda qo'llash maqsadga muvofiqdir.

Ta'lim tizimining raqobatbardosh bo'lishi, ya'ni mehnat bozorida talabni qondirishi uchun, eng avvalo, uning sifati iste'molchi — ya'ni o'quvchi, talaba va ish beruvchi ehtiyojlariga mos kelishi lozim. Shunday ekan, ta'lim sifati — ta'lim tizimining raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omil bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Glazyev. Kak postroit' novuyu ekonomiku. Ekspert, 21-fevral 2012-yil. URL: http://www.glazev.ru/econom_polit/294/.
2. Kojevnikova M. N. Mir lyudey. Uchit' zhit' vmeste, v radosti, v dobre. Napravlenie sotsial'no-emotsional'no-eticheskogo obrazovaniya v gumanisticheskoy paradigme rossiyskogo obrazovaniya. Monografiya. – Sankt-Peterburg: Izdatel'stvo RKhGA, 2023. – 307 s.
3. Saxarchuk E. S. Analiz zarubejnyx modeley podgotovki kadrov dlya sfery turizma. Monografiya. – Knorus, 2022.
4. Volchik V. V., Shiryayev I. M. Distantсионное высшее образование в условиях самоизоляции и проблема институциональных ловушек. // Aktual'nye problemy ekonomiki i prava. 2020. T. 14, № 2. S. 235–248.
5. Muminov N. G., Zaxirova G. M. Natsional'nyy universitet Uzbekistana – kolybel' universitetskogo obrazovaniya i akademicheskoy nauki v regione. Monografiya. Seriya: "Yevraziyskiye universitety XXI veka". Moskva, 2022. – S. 290–304.
6. Muxammedov M. M. O'zbekiston iqtisodiyotining tarixi: Amir Temur davridan to hozirgi kungacha. Monografiya. – Toshkent: "Fan va texnologiyalar nashriyot-matbaa uyi", 2022. – 440 bet.
7. Ochilov A. O. Yuqori malakali kadrlar tayyorlashni boshqarish samaradorligini oshirish. Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. – Toshkent: TDIU, 2019. – 76 bet.
8. Isxakova S. A. Xizmat ko'rsatish sohasi va aholi daromadlari. Monografiya. – SamDCHTI, 2021. – 204 bet.
9. Kanunnikova A. M. Eksport obrazovatel'nykh uslug Rossii v usloviyakh sovremennykh vyzovov razvitiya global'noy ekonomiki. Dissertatsiya na soiskaniye uchenoy stepeni kandidata ekonomicheskikh nauk. – Moskva, 2024. – 182 s., S. 26.
10. Organizatsionnyye voprosy sistemy obrazovaniya. Elektronno-uchebno-metodicheskij kompleks. – Rejim dostupa: http://www.kgau.ru/distance/mf_01/timofeeva-orgosn-obr/2_2.html (murojaat sanasi: 10.12.2024).

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>